

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Кобюк Юлії Миколаївни «Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів в університетах Австралії», представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження. Тема дисертаційного дослідження є актуальною і на часі. Відповідно до інтеграційних устремлінь української системи освіти до світового освітнього простору, процесів глобалізації та інтернаціоналізації, реалізації Концепції «Нова українська школа» постає проблема підготовки вчителя початкових класів нової генерації, здатного на основі компетентнісного підходу й педагогіки співробітництва формувати в школярів ключові компетентності людини XXI століття.

На важливості підготовки такого фахівця наголошується в законодавчих та нормативно-правових документах України: Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014); «Про повну загальну середню освіту» (2020); Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. (2012 р.); Галузевій концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013 р.); Концепції розвитку освіти України на 2015–2025 рр. (2015); Концепції «Нова українська школа» (2016), Концепції розвитку педагогічної освіти в Україні (2018), Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016 р.), Державному стандарті початкової освіти (2018) тощо.

Одним із можливих шляхів вирішення означеної проблеми є вивчення кращих освітніх традицій країн, досвід яких предентує на увагу й системне вивчення та екстраполювання в українську освітню теорію і практику.

У цьому сенсі Австралія, країна з високим рівнем економічного розвитку, лідерських позицій на світовому освітньому ринку, потужною законодавчою та нормативно-правовою базою щодо професійної підготовки майбутнього вчителя має цікавий досвід, вартий вивчення й використання його

конструктивних ідей, що засвідчує актуальність поданої на рецензування дисертаційної роботи Ю.М.Кобюк.

Достовірність одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукової літератури (323 джерела, з яких 176 – іноземною мовою). Об'єктивність дослідницького пошуку забезпечена опрацюванням законодавчих документів («Австралійський закон про освіту», «Закон про вищу освіту», «Закон про підтримку вищої освіти», «Мельбурнська декларація освітніх цілей для молоді Австралії» тощо); документів державних освітніх організацій і професійних асоціацій Австралії щодо професійної підготовки майбутніх вчителів; нормативних документів у сфері освіти Австралії (рекомендації, освітні програми, програми дисциплін тощо). Вагому групі джерел складають матеріали, опубліковані в періодичних виданнях і збірниках наукових праць, інтернет-ресурси тощо.

Достовірність дослідницького пошуку також підтверджена спектром використаних методів, серед них – загальнонаукові (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація); конкретно-наукові (термінологічний, структурно-функціональний, компаративний аналіз, метод наукової екстраполяції); емпіричні (спостереження, бесіди).

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягають у в тому, що здобувачкою *вперше* окреслено особливості організації (багаторівневість структури, розробленість законодавчого забезпечення, соціальне партнерство між державою, університетами та школами, послідовність, відкритість, варіативність моделей та можливостей здобуття педагогічної освіти, прозорість механізмів вступу, стандартизація професійної підготовки, визначення вимог до педагогів за трьома напрямками, упровадження чотирьох етапів кар'єри, менторства), змісту (пріоритетність 6-ти циклічної моделі, акредитація освітніх програм, міждисциплінарність, мультикультурність, інтеграція теорії та практики, наукова та практична значущість, проблематизація, акцентування на професійному досвіді, прогностичність), форм та методів навчання (диверсифікація, інноваційність,

гнучкість, інтерактивність, дослідницько-орієнтованість, студентоорієнтованість, проблемноорієнтованість, діджиталізація); здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в університетах Австралії та України; окреслено можливості творчого використання конструктивних ідей австралійського досвіду в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в Україні на національному та інституційному рівнях; *подальшого розвитку набули* положення щодо становлення та розвитку педагогічної освіти Австралії; забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; значення компетентнісного підходу у професійній підготовці вчителя; *уточнено зміст* базових понять дослідження: «професійна підготовка вчителя початкових класів», «професійна компетентність вчителя початкових класів», «професійний стандарт вчителя» тощо; *до науково обігу введено* маловідомі й раніше невідомі англомовні джерела, історичні документи та факти, що стосуються професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в Австралії.

Структура роботи, виклад матеріалу і оформлення здійснені відповідно до вимог, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Робота складається з трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів.

У першому розділі на основі студіювання широкої джерельної бази, аналізу теорій, концепцій, підходів щодо сутнісних параметрів поняття «професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів», здобувачка розкриває його з позицій термінологічних сполук: «професійна підготовка», «професійна компетентність», «професійна компетентність учителя», «професійний стандарт учителя» у контексті зарубіжного та вітчизняного тлумачення в міждисциплінарному дискурсі.

Заслугує уваги схарактеризована Ю.М. Кобюк генеза становлення і розвитку професійної підготовки майбутніх учителів в Австралії, яка зумовлюється як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками.

Наукову цінність має здійснений комплексний аналіз нормативно-правової бази сучасної австралійської педагогічної освіти, що дало змогу здобувачці встановити, що, незважаючи на розгалуженість нормативно-правової бази з професійної підготовки майбутніх вчителів в Австралії, вона охоплює різні аспекти і проблеми педагогічної освіти, постійно оновлюється та вдосконалюється відповідно до швидкоплинних вимог суспільства до сучасного вчителя.

У другому розділі здобувачка розкриває особливості організації професійної підготовки вчителів початкових класів в університетах Австралії, що характеризується багаторівневістю структури (бакалавр, магістр, доктор), соціальним партнерством між державою, університетами та школами, послідовністю, відкритістю, прозорістю механізмів вступу, диверсифікації форм набуття освіти (денна, заочна, дистанційна, мультикампусна), упровадження чотирьох етапів кар'єри, менторство.

До незаперечного позитиву рецензованого дослідження слід віднести характеристику змісту підготовки вчителів початкових класів досліджуваної країни в межах ступеневої освіти та декількох моделей підготовки вчителів (паралельна, послідовна, модель підготовки вчителів дошкільної та початкової освіти), що виявляється у міждисциплінарності, мультикультурності, єдності теоретичної та практичної складових, науковій та практичній значущості, проблематизації, акцентуванні на професійному досвіді, прогностичності, диверсифікації навчальних програм, базуванні на компетентністному і результативно-орієнтованому підходах.

Кобюк Ю.М. презентує форми і методи підготовки майбутніх учителів початкових класів найбільш використовуваних у досліджуваній країні та розкриває власну точку зору щодо доцільності їх використання в Україні, завдяки їх диверсифікації, інноваційності, інтерактивності, дослідницько-орієнтованості, студентоорієнтованості, проблемноорієнтованості, гнучкості, діджиталізації.

На особливу увагу заслуговує виокремлення та представлення здобувачкою видів педагогічної практики як набуття професійного досвіду майбутніх учителів початкових класів, особливостями якої є тісний зв'язок теорії та практики, партнерські відносини між університетами і школами, інтегративність, гуманістична спрямованість, рефлексивність.

У третьому розділі Кобюк Ю.М. здійснено порівняльний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в університетах Австралії та України, що дало змогу виявити їх подібні (ступеневу структуру педагогічної освіти, осучаснення змісту професійної підготовки, організацію навчання за кредитно-модульним принципом, професійну спрямованість навчальних програм тощо) відмінні (розробленість законодавчо-нормативної бази, наявність стандартів підготовки, можливість здобувати педагогічну освіту різними шляхами, особливості організації педагогічної практики, використання програмного забезпечення, вимоги до випускників, перехід від навчання до професійної діяльності тощо).

Запропоноване Кобюк Ю.М. обґрунтування перспектив творчого використання прогресивних ідей австралійського досвіду у реформуванні сучасної системи підготовки майбутніх вчителів початкових класів в Україні є актуальним та перспективним на національному та інституційному рівнях.

Зміст здійсненого Кобюк Ю.М. наукового дослідження органічно доповнюють і посилюють складені автором додатки, що дає змогу більш глибоко розкрити сутність досліджуваної проблеми.

Практичне значення полягає в тому, що отримані у процесі наукового дослідження результати можуть бути використані з метою удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в Україні.

Основні положення і висновки дослідження покладено в основу методичних рекомендацій «Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів: досвід Австралії для України». Окремі результати дослідження можуть бути використані для розроблення нових та оновлення існуючих навчальних курсів та програм з педагогічних дисциплін для

професійної підготовки вчителів початкової школи у закладах вищої педагогічної освіти в контексті інтеграції до світового освітнього простору.

Основні результати дисертації впроваджено в освітній процес Мукачівського державного університету (довідка № 2258 від 10 листопада 2020 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 2295 від 21 грудня 2020 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 3881 від 12 грудня 2020 р.), Класичного приватного університету (довідка № 855 від 17 грудня 2020 р.), Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 684/ 05-19 від 17 грудня 2020 р.).

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні результати дослідження висвітлено у 43 публікаціях, з-поміж яких: 10 статей у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні (Республіка Польща); 1 методичні рекомендації; 31 публікація у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Особистий внесок здобувача у статті (Kobiuk, Ogienko, 2020) внесок дисертантки полягає в обґрунтуванні організаційних засад та визначені особливостей змісту професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів в університетах Австралії; у тезах (Кобюк, Годлевська, 2014; Кобюк, Годлевська, 2015d) здобувачкою розкрито особливості професійної підготовки вчителів в Австралії та визначено рівні готовності вчителя до інноваційної професійної діяльності; у тезах (Kobiuk, Meleshko, Ogienko, & Litovchenko, 2017) дисертанткою визначено цілі освітніх реформ в Україні та розкрито важливість переходу системи освіти до інновацій на шляху до інтеграції у європейський та світовий освітній простір. Ідеї співавторів у роботі не використано.

ВИСНОВОК

Дисертація, виконана Кобюк Юлією Миколаївною «Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів в університетах Австралії», є самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних питань, пов'язаних з професійною підготовкою майбутніх учителів початкових класів в Австралії.

Отримані результати сприятимуть підвищенню ефективності підготовки майбутніх учителів початкових класів в Україні.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені наукові завдання вирішено повністю, мета дослідження досягнута. Основні положення дисертації, задекларовані Кобюк Ю.М., містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим нормам. Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, апробовані на науково-практичних масових заходах різного рівня. У публікаціях здобувачки відображені всі положення дисертації.

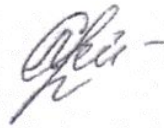
Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження «Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів в університетах Австралії» є завершеною науковою працею, в якій її автором – Кобюк Юлією Миколаївною – отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для здійснення досліджень з загальної та порівняльної педагогіки. Дисертаційна робота Кобюк Ю.М. відповідає нормативним вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі 01 – Освіта/ Педагогіка зі спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на розширеному засіданні фахового семінару відділу зарубіжних систем

педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України 18 січня 2021 року.

Головуючий на засіданні фахового семінару, завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України

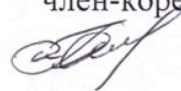
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Л.Ю. Султанова

Рецензенти:

заступник директора з науково-експериментальної роботи ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
Г.І. Сотська

старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України

кандидат педагогічних наук
К.В. Котун

Вчений секретар ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України

кандидат педагогічних наук,
старший дослідник
О.В. Тринус

Власноручно підписано під
Султанової Л.Ю., Сотської Г.І., Котун К.В., Тринус О.В.
СТВЕРДЖУЮ:
Завідувач відділу кадрів
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Тринус О.В.